ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

της 31ης Μαΐου 2001 *

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-122/99 P και C-125/99 P,

D, υπάλληλος του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, κάτοικος Arvika (Σουηδία), εκπροσωπούμενος από τους J.-N. Louis, G.-F. Parmentier και V. Peere, avocats, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

Βασίλειο της Σουηδίας, εκπροσωπούμενο από την L. Nordling, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

αναιρεσείοντες,

υποστηριζόμενοι από το

Βασίλειο της Δανίας, εκπροσωπούμενο από τον J. Molde, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

και το

Βασίλειο των Κάτω Χωρών, εκπροσωπούμενο από τον M. A. Fierstra και την J. van Bakel, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

παρεμβαίνοντες,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

που έχουν ως αντικείμενο δύο αιτήσεις αναιρέσεως, οι οποίες υποβλήθηκαν κατά της αποφάσεως που εξέδωσε στις 28 Ιανουαρίου 1999 το Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (δεύτερο τμήμα) στην υπόθεση Τ-264/97, D κατά Συμβουλίου (Συλλογή Υπ.Υπ. 1999, σ. I-A-1 και II-1), και με τις οποίες ζητείται η εξαφάνιση της αποφάσεως αυτής,

όπου ο έτερος διάδικος είναι το

Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, εκπροσωπούμενο από τον M. Bauer και την E. Karlsson, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους G. C. Rodríguez Iglesias, Πρόεδρο, C. Gulmann, A. La Pergola, M. Wathelet και B. Σκουρή, προέδρους τμήματος, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet (εισηγητή), P. Jann, L. Sevón, R. Schintgen, τις F. Macken και N. Colneric, τους S. von Bahr, J. N. Cunha Rodrigues και C. W. A. Timmermans, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: J. Mischo
γραμματέας: H. von Holstein, βοηθός γραμματέας,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις αγορεύσεις των διαδίκων κατά τη συνεδρίαση της 23ης Ιανουαρίου 2001, κατά την οποία ο D εκπροσωπήθηκε από τον J.-N. Louis, το Βασίλειο της Σουηδίας από τον A. Kruse, το Συμβούλιο από τον M. Bauer και την E. Karlsson, και το Βασίλειο της Δανίας από τον J. Molde,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 22ας Φεβρουαρίου 2001,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 13 και 14 Απριλίου 1999 αντιστοίχως, ο D και το Βασίλειο της Σουηδίας υπέβαλαν, δυνάμει του άρθρου 49 του Οργανισμού ΕΚ και των αντίστοιχων διατάξεων των Οργανισμών ΕΚΑΧ και ΕΚΑΕ του Δικαστηρίου, αίτηση αναιρέσεως κατά της αποφάσεως που εξέδωσε το Πρωτοδικείο στις 28 Ιανουαρίου 1999, Τ-264/97, D κατά Συμβουλίου (Συλλογή Υπ.Υπ. 1999, σ. I-A-1 και II-1, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση), με την οποία το Πρωτοδικείο απέρριψε την προσφυγή που άσκησε ο D, υποστηριζόμενος από το Βασίλειο της Σουηδίας, για την ακύρωση της αποφάσεως του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως να μη του χορηγήσει επίδομα στέγης.

Νομικό πλαίσιο

2 Το άρθρο 1, παράγραφος 2, του παραρτήματος VII του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (στο εξής: ΚΥΚ) έχει ως εξής:

«Δικαιούνται επιδόματος στέγης:

α) ο έγγαμος υπάλληλος·

β) ο υπάλληλος ο οποίος διατελεί εν χηρεία, έχει λάβει διαζύγιο ή είναι χωρισμένος ή άγαμος και έχει ένα ή περισσότερα συντηρούμενα τέκνα κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφοι 2 και 3·

γ) με ειδική και αιτιολογημένη απόφαση της αρμόδιας για τους διορισμούς αρχής, λαμβανομένης βάσει αποδεικτικών εγγράφων, ο υπάλληλος ο οποίος, αν και δεν πληροί τις προβλεπόμενες στις περιπτώσεις α) και β) προϋποθέσεις, αναλαμβάνει εντούτοις πραγματικά οικογενειακά βάρη.»

3 Το άρθρο 1 του κεφαλαίου 1 του lagen (1994:1117) om registrerat partnerskap, της 23ης Ιουνίου 1994 (σουηδικού νόμου για τις ληξιαρχικώς καταχωρισμένες σχέσεις), προβλέπει ότι «δύο άτομα του ιδίου φύλου μπορούν να ζητήσουν τη ληξιαρχική καταχώριση της σχέσεώς τους». Σύμφωνα με το άρθρο 1 του κεφαλαίου 3 του ίδιου νόμου, «η ληξιαρχικώς καταχωρισμένη σχέση παράγει τα ίδια έννομα αποτελέσματα με τον γάμο, υπό την επιφύλαξη των προβλεπομένων εξαιρέσεων [...]».

Ιστορικό της διαφοράς

4 Ο D, υπάλληλος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, και συγκεκριμένα του Συμβουλίου, Σουηδός υπήκοος, στις 23 Ιουνίου 1995 προέβη στη ληξιαρχική καταχώριση στη Σουηδία της σχέσεώς του με άλλο Σουηδό υπήκοο του ιδίου φύλου. Με τα από 16 και 24 Σεπτεμβρίου 1996 σημειώματα, ζήτησε από το Συμβούλιο να εξομοιώσει τη ληξιαρχικώς καταχωρισμένη σχέση του με γάμο, προκειμένου να τύχει του επιδόματος στέγης που προβλέπει ο ΚΥΚ.

5 Το Συμβούλιο, με έγγραφο της 29ης Νοεμβρίου 1996, απέρριψε την αίτηση, λόγω του ότι οι διατάξεις του ΚΥΚ δεν παρέχουν τη δυνατότητα εξομοιώσεως, διά της ερμηνευτικής οδού, της «ληξιαρχικώς καταχωρισμένης σχέσεως» με τον γάμο.

6 Η ένσταση που υπέβαλε ο D την 1η Μαρτίου 1997 κατά της αποφάσεως αυτής απορρίφθηκε για τον ίδιο λόγο, με το από 30 Ιουνίου 1997 έγγραφο του γενικού γραμματέα του Συμβουλίου (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση).

7 Κατόπιν της απορρίψεως αυτής, ο D, με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 2 Οκτωβρίου 1997, άσκησε προσφυγή για την ακύρωση της αποφάσεως περί αρνήσεως αναγνωρίσεως του νομικού καθεστώτος της σχέσεώς του και περί αρνήσεως χορηγήσεως, στον ίδιο και στον σύντροφό του, των αποδοχών που ισχυρίζεται ότι δικαιούται, κατ' εφαρμογή του ΚΥΚ, των κανονισμών και των λοιπών γενικών διατάξεων που εφαρμόζονται στους υπαλλήλους των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

8 Το Πρωτοδικείο έκρινε, με τις σκέψεις 14 έως 18 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία είχε ως μοναδικό αντι-

κείμενο το αίτημα περί χορηγήσεως επιδόματος στέγης και ότι, ως εκ τούτου, η προσφυγή δεν μπορούσε παρά να αποσκοπεί στην ακύρωση της αποφάσεως περί απορρίψεως του αιτήματος αυτού.

9 Με τις σκέψεις 19 έως 21 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο απέρριψε την ένσταση απαραδέκτου που προέτεινε το Συμβούλιο σχετικά με ορισμένους από τους λόγους ακυρώσεως που προέβαλε ο προσφεύγων.

10 Όσον αφορά τον πρώτο λόγο ακυρώσεως, που αφορούσε την παραβίαση των αρχών της ίσης μεταχειρίσεως και της απαγορεύσεως των διακρίσεων, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε κατ' αρχάς, με τις σκέψεις 23 έως 25 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι ο κανονισμός (ΕΚ, ΕΚΑΧ, Ευρατόμ) 781/98 του Συμβουλίου, της 7ης Απριλίου 1998, που τροποποιεί τον Κανονισμό Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και το καθεστώς που εφαρμόζεται στο λοιπό προσωπικό των Κοινοτήτων αυτών σε θέματα ίσης μεταχείρισης (ΕΕ L 113, σ. 4), με τον οποίον προστέθηκε στον ΚΥΚ το άρθρο 1α που εγγυάται στους υπαλλήλους ίση μεταχείριση χωρίς αναφορά στον σεξουαλικό τους προσανατολισμό, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του ΚΥΚ που απαιτούν ορισμένη οικογενειακή κατάσταση, τέθηκε σε ισχύ μόλις μετά την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, οπότε δεν έπρεπε να ληφθεί υπόψη.

11 Ακολούθως, το Πρωτοδικείο υπενθύμισε, με τις σκέψεις 26 και 27 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι, κατά τη νομολογία του, η έννοια του γάμου κατά τον ΚΥΚ πρέπει να νοείται ως σχέση στηριζόμενη στον πολιτικό γάμο κατά την παραδοσιακή έννοια του όρου (απόφαση του Πρωτοδικείου της 17ης Ιουνίου 1993, T-65/92, Arauxo-Dumay κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. II-597, σκέψη 28) και ότι η παραπομπή στα δίκαια των κρατών μελών δεν είναι αναγκαία, όταν οι σχετικές διατάξεις του ΚΥΚ επιδέχονται αυτοτελή ερμηνεία (απόφαση του Πρωτοδικείου της 18ης Δεκεμβρίου 1992, T-43/90, Díaz García κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή 1992, σ. II-2619, σκέψη 36).

12 Τέλος, στηριζόμενο στη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και στη νομολογία του Δικαστηρίου (απόφαση της 17ης Φεβρουαρίου 1998, C-249/96, Grant, Συλλογή 1998, σ. I-621, σκέψεις 34 και 35), το Πρωτοδικείο έκρινε, με τις σκέψεις 28 έως 30 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι το Συμ-

βούλιο δεν ήταν υποχρεωμένο να εξομοιώσει με γάμο, υπό την έννοια των διατάξεων του ΚΥΚ, την κατάσταση ενός προσώπου που διατηρεί σταθερή σχέση με σύντροφο του ιδίου φύλου, έστω και αν η σχέση αυτή καταχωρίστηκε επίσημα από εθνική διοίκηση. Το Πρωτοδικείο πρόσθεσε, με τις σκέψεις 31 και 32 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή είχε κληθεί να υποβάλει προτάσεις σχετικά με την αναγνώριση καταστάσεων καταχωρισμένων σχέσεων και ότι εναπέκειτο στο Συμβούλιο, ως νομοθέτη και όχι ως εργοδότη, να προβεί ενδεχομένως στις δέουσες τροποποιήσεις του ΚΥΚ κατόπιν των προτάσεων αυτών.

13 Το Πρωτοδικείο, με τις σκέψεις 36 και 37 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, απέρριψε τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως, κατά τον οποίο ο προσφεύγων είχε δικαίωμα για σεβασμό του ενιαίου της προσωπικής του καταστάσεως ως καταχωρισμένου συντρόφου, η οποία διακρίνεται από την ιδιότητα του αγάμου, διότι δεν ασκούσε επιρροή.

14 Όσον αφορά τον τρίτο λόγο ακυρώσεως, ο οποίος αντλούνταν από την παράβαση του άρθρου 8 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών (στο εξής: ΕΣΔΑ), το Πρωτοδικείο, στις σκέψεις 39 έως 41 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, έκρινε ότι δεν ήταν δυνατό να παρέβη το Συμβούλιο τη διάταξη αυτή, καθόσον το δικαίωμα για σεβασμό της οικογενειακής ζωής, το οποίο προστατεύει η εν λόγω διάταξη, δεν καλύπτει τις σταθερές ομοφυλοφυλικές σχέσεις.

15 Όσον αφορά τον τέταρτο λόγο ακυρώσεως, που αφορούσε την παραβίαση της αρχής της ισότητας των αμοιβών μεταξύ εργαζομένων ανδρών και γυναικών την οποία καθιερώνει το άρθρο 119 της Συνθήκης ΕΚ (τα άρθρα 117 έως 120 της Συνθήκης ΕΚ αντικαταστάθηκαν από τα άρθρα 136 ΕΚ έως 143 ΕΚ), το Πρωτοδικείο περιορίστηκε να τονίσει, στις σκέψεις 42 έως 44 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι οι σχετικές διατάξεις του ΚΥΚ εφαρμόζονται κατά τον ίδιο τρόπο σε άνδρες και γυναίκες υπαλλήλους και, ως εκ τούτου, δεν εισάγουν δυσμενή διάκριση απαγορευόμενη από το άρθρο 119 της Συνθήκης.

16 Για τους λόγους αυτούς, το Πρωτοδικείο απέρριψε την προσφυγή.

Οι αιτήσεις αναιρέσεως

17 Ο D και το Βασίλειο της Σουηδίας ζητούν από το Δικαστήριο να εξαφανίσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, να ακυρώσει την απόφαση του Συμβουλίου περί απορρίψεως της αιτήσεως του D και να καταδικάσει το Συμβούλιο στα δικαστικά έξοδα του Πρωτοδικείου και του Δικαστηρίου αντιστοίχως, καθώς και στα έξοδα του Βασιλείου της Σουηδίας για την ενώπιον του Δικαστηρίου δίκη.

18 Το Συμβούλιο ζητεί από το Δικαστήριο να απορρίψει τις αιτήσεις αναιρέσεως ως αβάσιμες και να καταδικάσει τον D και το Βασίλειο της Σουηδίας στα δικαστικά έξοδα.

19 Με διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 20ής Μαΐου 1999, οι δύο υποθέσεις ενώθηκαν προς διευκόλυνση της έγγραφης και της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής αποφάσεως.

20 Με διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 24ης Σεπτεμβρίου 1999, επετράπη στο Βασίλειο της Δανίας και στο Βασίλειο των Κάτω Χωρών να παρέμβουν προς στήριξη των αιτημάτων του D και του Βασιλείου της Σουηδίας. Οι παρεμβαίνοντες ζητούν από το Δικαστήριο να εξαφανίσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση.

Επί του λόγου αναιρέσεως που αφορά το περιεχόμενο της προσφυγής

21 Ο D ισχυρίζεται ότι το Πρωτοδικείο, θεωρώντας ότι αντικείμενο της διαφοράς ήταν μόνον η χορήγηση του επιδόματος στέγης, υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, διότι με την προσφυγή του απέβλεπε στο να του χορηγηθούν, δυνάμει της ληξιαρχικώς καταχωρισμένης σχέσεώς του, όλα τα πλεονεκτήματα που απορρέουν από τον ΚΥΚ

για τον έγγαμο υπάλληλο. Το Πρωτοδικείο έκρινε εσφαλμένα ότι η προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία είχε ως μοναδικό αντικείμενο την αίτηση χορηγήσεως του επιδόματος στέγης, καθότι, αφενός, από τα σημειώματα που απηύθυνε ο D στις 16 και 24 Σεπτεμβρίου 1996 στη διοίκησή του δεν προκύπτει τέτοιος περιορισμός και, αφετέρου, η ένστασή του της 1ης Μαρτίου 1997, η οποία εντάσσεται στην προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία, αναφερόταν ρητά σε δικαιώματα και πλεονεκτήματα πέραν του επιδόματος στέγης.

22 Το Πρωτοδικείο καθόρισε το ακριβές αντικείμενο της αιτήσεως που απηύθυνε ο υπάλληλος στη διοίκησή του βάσει της δικογραφίας της πρωτοβάθμιας δίκης. Το Πρωτοδικείο, χωρίς να παραποιήσει τα πραγματικά περιστατικά της υπό κρίση υποθέσεως, έκρινε ότι η αρχική αίτηση του D απέβλεπε στη χορήγηση του επιδόματος στέγης, όπως επιβεβαίωσε ο ίδιος ο ενδιαφερόμενος στο από 16 Οκτωβρίου 1996 σημείωμά του, μολονότι στα από 16 και 24 Σεπτεμβρίου 1996 χειρόγραφα σημειώματά του δεν γινόταν ρητή αναφορά στα επίδομα αυτό και η από 1 Μαρτίου 1997 ένστασή του, η οποία υποβλήθηκε μετά την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, κάλυψε άλλες πτυχές χωρίς ωστόσο να μπορεί, από νομικής απόψεως, να διευρύνει το περιεχόμενο της αιτήσεως.

23 Επομένως, ο λόγος αναιρέσεως που αφορά το περιεχόμενο της προσφυγής πρέπει να απορριφθεί.

Επί του λόγου αναιρέσεως που αφορά την έλλειψη αιτιολογίας της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως

24 Ο D υποστηρίζει ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση δεν είναι επαρκώς αιτιολογημένη, καθόσον, στη σκέψη 36, το Πρωτοδικείο περιορίζεται να απορρίψει τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως που αφορά την παραβίαση της αρχής του «ενιαίου της προσωπικής καταστάσεως», «ακόμη και αν υποτεθεί ότι μπορεί να διακριθεί από τον πρώτο [λόγο ακυρώσεως]», διότι «δεν ασκεί επιρροή». Ο τρόπος με τον οποίον απάντησε το Πρωτοδικείο δεν παρέχει στον αναγνώστη της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως τη δυνατότητα να κατανοήσει αν ο συγκεκριμένος λόγος ακυρώσεως

απορρίφθηκε για τον λόγο ότι η προβαλλόμενη αρχή δεν υφίστατο, ότι η αρχή αυτή δεν είχε εφαρμογή ή ότι δεν συνέτρεχε παραβίασή της.

25 Πρέπει να επισημανθεί ότι, με τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως, στον οποίον δεν δόθηκε ικανοποιητική απάντηση, ο αναιρεσείων είχε υποστηρίξει, κατ' ουσίαν, ότι η προσβαλλόμενη απόφαση, εξομοιώνοντας την κατάστασή του με την του αγάμου, προσέβαλε το δικαίωμά του, ως υπηκόου κράτους μέλους, για σεβασμό της οικογενειακής του καταστάσεως στο σύνολο του κοινοτικού εδάφους. Αυτός ο λόγος ακυρώσεως αποτελούσε συνέχεια του πρώτου, με τον οποίον ο αναιρεσείων είχε παρουσιάσει ως άνιση μεταχείριση και ως διάκριση λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού το γεγονός ότι το Συμβούλιο δεν αναγνώρισε ότι τα έννομα αποτελέσματα της ληξιαρχικώς καταχωρισμένης σχέσεως στη Σουηδία έπρεπε να έχουν ως συνέπεια την εξομοίωση της σχέσεως αυτής με τον γάμο, μεταξύ άλλων όσον αφορά την εφαρμογή του ΚΥΚ.

26 Υπό τις συνθήκες αυτές και λαμβανομένης υπόψη της αιτιολογίας που προέβαλε, φαίνεται ότι το Πρωτοδικείο εξέτασε διαδοχικά από δύο διαφορετικές πλευρές τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως που προβλήθηκε στο πλαίσιο της προσφυγής. Αν ο λόγος αυτός αποτελούσε επανάληψη του επιχειρήματος ότι το εθνικό δίκαιο πρέπει να υπερισχύει κατά την ερμηνεία της έννοιας του «εγγάμου υπαλλήλου» που περιέχει ο ΚΥΚ, το Πρωτοδικείο έκρινε ορθώς ότι είχε ήδη απαντήσει κατά την εξέταση του πρώτου λόγου ακυρώσεως. Αν ο λόγος αυτός αποτελούσε αυτοτελή επίκληση ενός κανόνα σύμφωνα με τον οποίον η οικογενειακή κατάσταση των προσώπων πρέπει να είναι ίδια στο σύνολο του κοινοτικού εδάφους, το Πρωτοδικείο απάντησε ότι, εν πάση περιπτώσει, η εκτίμηση του αν υφίσταται ή όχι δικαίωμα για τη χορήγηση επιδόματος προβλεπομένου από τον ΚΥΚ δεν τροποποιεί την οικογενειακή κατάσταση του αναιρεσείοντος και ότι, επομένως, ο κανόνας τον οποίον επικαλείται, ακόμη και αν υποτεθεί ότι υφίσταται, δεν ασκεί επιρροή.

27 Η αιτιολογία της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, μολονότι διατυπώνεται συνοπτικά, αρκεί για να γνωστοποιήσει τις πραγματικές και νομικές αιτίες στις οποίες στηρίχθηκε το Πρωτοδικείο για να απορρίψει τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως που προβλήθηκε στο πλαίσιο της προσφυγής.

28 Επομένως, ο λόγος αναιρέσεως που αντλείται από την έλλειψη αιτιολογίας πρέπει να απορριφθεί.

Επί του λόγου αναιρέσεως που αφορά την ερμηνεία του ΚΥΚ

29 Ο D και το Βασίλειο της Σουηδίας, υποστηριζόμενοι από το Βασίλειο της Δανίας και το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, εκθέτουν ότι, δεδομένου ότι η οικογενειακή κατάσταση αποτελεί ζήτημα που ανήκει στην αποκλειστική αρμοδιότητα των κρατών μελών, όροι όπως «έγγαμος υπάλληλος» ή «σύζυγος» που χρησιμοποιούνται στον ΚΥΚ πρέπει να νοούνται σύμφωνα με το δίκαιο των κρατών μελών και να μην ερμηνεύονται αυτοτελώς. Ως εκ τούτου, όταν η νομοθεσία κράτους μέλους καθιερώνει ένα νομικό καθεστώς, όπως η ληξιαρχικώς καταχωρισμένη σχέση, το οποίο εξομοιώνεται, όσον αφορά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που συνεπάγεται, με τον γάμο, η εξομοίωση αυτή πρέπει να υπερισχύει επίσης κατά την εφαρμογή του ΚΥΚ.

30 Μια τέτοια ερμηνεία δεν αντιβαίνει στην κοινοτική νομολογία η οποία, μέχρι σήμερα, δεν αντιμετώπισε την περίπτωση της καταχωρισμένης σχέσεως συμβιώσεως και περιορίστηκε να διακρίνει τον γάμο από τις σταθερές σχέσεις που συνοδεύονται από έμπρακτη συγκατοίκηση — ουσιωδώς διαφορετικές από το νομικό καθεστώς της ληξιαρχικώς καταχωρισμένης σχέσεως. Επιπλέον, η προτεινόμενη ερμηνεία συνάδει προς το αντικείμενο του ΚΥΚ, ήτοι την ποιοτική πρόσληψη επί ευρείας γεωγραφικής βάσεως στα θεσμικά όργανα της Κοινότητας, γεγονός που προϋποθέτει την αντιστάθμιση των πραγματικών επιβαρύνσεων που επιφέρει για την οικογένεια η εγκατάσταση των υπαλλήλων στον τόπο υπηρεσίας τους.

31 Το Συμβούλιο υποστηρίζει τη στενότερη ερμηνεία που υιοθέτησε το Πρωτοδικείο, στηριζόμενο κυρίως στην έλλειψη αμφισημίας των όρων που χρησιμοποιεί ο ΚΥΚ, στο γεγονός ότι, ακόμη και στα δίκαια των κρατών μελών που γνωρίζουν τη ληξιαρχικώς καταχωρισμένη σχέση, η έννοια αυτή διακρίνεται από τον γάμο και δεν εξομοιώνεται με αυτόν παρά μόνον όσον αφορά τα αποτελέσματά του και υπό την επιφύλαξη εξαιρέσεων και, τέλος, στο γεγονός ότι το καθεστώς της ληξιαρχικώς καταχωρισμένης σχέσεως υφίσταται μόνο σε ορισμένα κράτη μέλη και η εξομοίωσή του με γάμο, όσον αφορά την εφαρμογή του ΚΥΚ, θα συνιστούσε επέκταση του

πεδίου εφαρμογής των εν λόγω πλεονεκτημάτων, η οποία προϋποθέτει αξιολόγηση των εννόμων και δημοσιονομικών συνεπειών της και απόφαση του κοινοτικού νομοθέτη παρά δικαστική ερμηνεία της υφιστάμενης κανονιστικής ρυθμίσεως.

32 Το Συμβούλιο επισημαίνει σχετικά ότι, επ' ευκαιρία της εκδόσεως του κανονισμού 781/98, δεν έγινε δεκτό το υποβληθέν από το Βασίλειο της Σουηδίας αίτημα εξομοιώσεως της ληξιαρχικώς καταχωρισμένης σχέσεως με τον γάμο, διότι ο κοινοτικός νομοθέτης προτίμησε να επιφορτίσει την Επιτροπή με τη διεξαγωγή μελετών σχετικά με τις συνέπειες, ιδίως τις χρηματικές, ενός τέτοιου μέτρου ώστε να του υποβάλει, ενδεχομένως, σχετικές προτάσεις και αποφάσισε, εν τω μεταξύ, να περιοριστεί στο υπάρχον καθεστώς για τις διατάξεις που απαιτούν συγκεκριμένη οικογενειακή κατάσταση.

33 Συναφώς, το Δικαστήριο δεν έχει όντως αποφανθεί μέχρι σήμερα σχετικά με το ζήτημα της διακρίσεως μεταξύ των εννοιών του γάμου και της ληξιαρχικώς καταχωρισμένης σχέσεως ή της εξομοιώσεώς τους όσον αφορά την ερμηνεία του ΚΥΚ. Συγκεκριμένα, όπως τονίζουν οι αναιρεσείοντες, μια σταθερή σχέση μεταξύ συντρόφων του ιδίου φύλου — περίπτωση που εξετάστηκε στην προπαρατεθείσα απόφαση Grant — δεν είναι κατ' ανάγκη ισοδύναμη με το νομικό καθεστώς της ληξιαρχικώς καταχωρισμένης σχέσεως η οποία παράγει, μεταξύ των ενδιαφερομένων και έναντι τρίτων, έννομα αποτελέσματα συγγενή προς αυτά του γάμου, στον βαθμό που χρειάζεται να συγκριθεί με αυτόν.

34 Δεν αμφισβητείται ότι ο όρος «γάμος», κατά τον κοινώς αποδεκτό από τα κράτη μέλη ορισμό, περιγράφει την ένωση μεταξύ δύο προσώπων διαφορετικού φύλου.

35 Αληθεύει επίσης ότι, από το 1989, έχει αυξηθεί ο αριθμός των κρατών μελών που καθιέρωσαν νομοθετικώς, πέραν του γάμου, συστήματα που κατοχυρώνουν νομικά διάφορες μορφές σχέσεως μεταξύ συντρόφων του ιδίου ή διαφορετικού φύλου και

αναγνωρίζουν στις σχέσεις αυτές αποτελέσματα όμοια ή παρεμφερή με αυτά του γάμου, τόσο μεταξύ των συντρόφων όσο και έναντι τρίτων.

36 Εντούτοις, παρά τη μεγάλη ετερογένειά τους, τα εν λόγω συστήματα ληξιαρχικής καταχωρίσεως σχέσεων συμβιώσεως, που μέχρι τότε δεν ήταν νομικά κατοχυρωμένα, διακρίνονται από τον γάμο στα οικεία κράτη μέλη.

37 Υπό τις συνθήκες αυτές, ο κοινοτικός δικαστής δεν μπορεί να ερμηνεύσει τον ΚΥΚ κατά τρόπο που να εξομοιώνει τον γάμο με νομικά καθεστώτα που διακρίνονται από αυτόν. Συγκεκριμένα, ο κοινοτικός νομοθέτης, με το άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο α', του παραρτήματος VII του ΚΥΚ, θέλησε να εξασφαλίσει ότι μόνον τα νοικοκυριά εγγάμων θα ετύγχανον του επιδόματος στέγης.

38 Μόνο στον νομοθέτη εναπόκειται να λάβει, κατά περίπτωση, μέτρα ικανά να επηρεάσουν την κατάσταση αυτή, για παράδειγμα να τροποποιήσει την έννοια των όρων του ΚΥΚ. Ο κοινοτικός νομοθέτης όμως όχι μόνο δεν εκδήλωσε την πρόθεση να λάβει τέτοια μέτρα, αλλά απέρριψε ρητά, στο στάδιο αυτό, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω στη σκέψη 32, κάθε ιδέα εξομοιώσεως του γάμου με αυτές τις μορφές σχέσεων ενόψει της χορηγήσεως πλεονεκτημάτων που ο ΚΥΚ προβλέπει αποκλειστικά για τους έγγαμους υπαλλήλους και προτίμησε να περιοριστεί στο υπάρχον σύστημα μέχρις ότου ενημερωθεί καλύτερα σχετικά με τις διάφορες συνέπειες μιας τέτοιας εξομοιώσεως.

39 Συνεπώς, η ατελής άλλωστε εξομοίωση της ληξιαρχικώς καταχωρισμένης σχέσεως με τον γάμο σε περιορισμένο αριθμό κρατών μελών δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια να περιλαμβάνονται, απλώς και μόνο διά της ερμηνευτικής οδού, στην έννοια του ΚΥΚ για τον «έγγαμο υπάλληλο» άτομα που ανήκουν σε νομικό καθεστώς διαφορετικό από αυτό του γάμου.

40 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι το Πρωτοδικείο ορθώς έκρινε ότι το Συμβούλιο δεν μπορούσε να ερμηνεύσει τον ΚΥΚ κατά τρόπο που να εξομοιώνει την κατάσταση του D με την κατάσταση ενός εγγάμου υπαλλήλου όσον αφορά τη χορήγηση του επιδόματος στέγης.

41 Επομένως, ο λόγος αναιρέσεως που αφορά την ερμηνεία του ΚΥΚ πρέπει να απορριφθεί.

Επί του λόγου αναιρέσεως που αντλείται από την παραβίαση της «αρχής του ενιαίου της προσωπικής καταστάσεως»

42 Με αυτόν τον λόγο αναιρέσεως, ο αναιρεσείων υποστηρίζει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση που τον αντιμετωπίζει ως «μη έγγαμο» ή ως «άγαμο» συνιστά παραβίαση της αρχής σύμφωνα με την οποία κάθε υπήκοος κράτους μέλους έχει δικαίωμα, στο σύνολο του κοινοτικού εδάφους, για σεβασμό της οικογενειακής καταστάσεως που του αναγνωρίζεται στο κράτος μέλος καταγωγής του.

43 Συναφώς, αρκεί η διαπίστωση, στην οποία προέβη και το Πρωτοδικείο με τη σκέψη 35 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι, εν πάση περιπτώσει, το αρμόδιο θεσμικό όργανο, εφαρμόζοντας στην περίπτωση του αναιρεσείοντος διάταξη του ΚΥΚ περί χορηγήσεως επιδόματος, δεν έλαβε απόφαση που να επηρεάζει την ιδιότητά του από απόψεως οικογενειακής καταστάσεως.

44 Επομένως, ο λόγος αναιρέσεως που αντλείται από την παραβίαση της «αρχής του ενιαίου της προσωπικής καταστάσεως» πρέπει να απορριφθεί.

Επί του λόγου αναιρέσεως που αφορά παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως, διάκριση λόγω φύλου και ιθαγένειας και παρεμπόδιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων

45 Ο D υποστηρίζει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση, η οποία του στερεί επίδομα που δικαιούνται οι έγγαμοι συνάδελφοί του, για τον λόγο και μόνον ότι ο σύντροφος με τον οποίο συμβιώνει είναι του ιδίου με αυτόν φύλου, συνιστά, σε αντίθεση προς την εκτίμηση του Πρωτοδικείου, διάκριση λόγω φύλου αντίθετη προς το άρθρο 119 της Συνθήκης και παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως.

46 Επιβάλλεται η διαπίστωση, πρώτον, ότι το αν ο υπάλληλος είναι άνδρας ή γυναίκα δεν ασκεί επιρροή όσον αφορά τη χορήγηση του επιδόματος στέγης. Επομένως, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η σχετική διάταξη του ΚΥΚ που προβλέπει τη χορήγηση του επιδόματος αποκλειστικά στον έγγαμο υπάλληλο εισάγει διάκριση στηριζόμενη στο φύλο του ενδιαφερομένου ούτε, ως εκ τούτου, ότι αντιβαίνει στο άρθρο 119 της Συνθήκης.

47 Όσον αφορά, δεύτερον, την παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως των υπαλλήλων λόγω του σεξουαλικού τους προσανατολισμού, δεν είναι το φύλο του συντρόφου που αποτελεί προϋπόθεση για τη χορήγηση του επιδόματος στέγης, αλλά η από νομικής απόψεως φύση των δεσμών του με τον υπάλληλο.

48 Η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως εφαρμόζεται μόνο σε άτομα που βρίσκονται σε παρόμοιες καταστάσεις και, επομένως, πρέπει να εκτιμηθεί αν η κατάσταση υπαλλήλου που έχει καταχωρίσει ληξιαρχικώς σχέση μεταξύ ατόμων του ιδίου φύλου, όπως η ληξιαρχικώς καταχωρισμένη σχέση του σουηδικού δικαίου που συνήψε ο D, συγκρίνεται με αυτή ενός εγγάμου υπαλλήλου.

49 Προκειμένου να προβεί σε μια τέτοια εκτίμηση, ο κοινοτικός δικαστής πρέπει να λάβει υπόψη του τις αντιλήψεις που κρατούν στο σύνολο της Κοινότητας.

50 Η κατάσταση που επικρατεί στα κράτη μέλη της Κοινότητας όσον αφορά την αναγνώριση σχέσεων συμβιώσεως μεταξύ ατόμων του ιδίου φύλου ή διαφορετικού φύλου χαρακτηρίζεται, όπως αναφέρθηκε στις σκέψεις 35 και 36 ανωτέρω, από τη μεγάλη ετερογένεια των νομοθεσιών και τη γενική απουσία εξομοιώσεως μεταξύ, αφενός, του γάμου και, αφετέρου, των λοιπών μορφών νομίμων σχέσεων μεταξύ συντρόφων.

51 Υπό τις συνθήκες αυτές, η κατάσταση υπαλλήλου που καταχώρισε ληξιαρχικώς σχέση συμβιώσεως στη Σουηδία δεν μπορεί να συγκριθεί, όσον αφορά την εφαρμογή του ΚΥΚ, με αυτή ενός εγγάμου υπαλλήλου.

52 Συνεπώς, ο λόγος αναιρέσεως που αφορά παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως και διάκριση λόγω φύλου πρέπει να απορριφθεί.

53 Επιπλέον, ο D ισχυρίζεται ότι μια απόφαση όπως η προσβαλλόμενη, η οποία στερεί από τους συντρόφους που έχουν προβεί σε ληξιαρχική καταχώριση της σχέσεώς τους, δυνάμει νομοθετικών διατάξεων που ισχύουν σε ορισμένα κράτη μέλη, δικαιώματα που συνδέονται με την κατά το εθνικό τους σύστημα οικογενειακή τους κατάσταση, αποτελεί διάκριση στηριζόμενη στην ιθαγένεια και παρεμπόδιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων.

54 Το Συμβούλιο υποστηρίζει ότι ο εν λόγω ισχυρισμός προβάλλεται για πρώτη φορά κατ' αναίρεση και είναι, ως εκ τούτου, απαράδεκτος. Ο D απαντά ότι δεν πρόκειται για νέο λόγο αναιρέσεως, αλλά για τμήμα του αντλούμενου από την παραβίαση της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων λόγο αναιρέσεως που αναπτύχθηκε προηγουμένως.

55 Ωστόσο, δεν αμφισβητείται ότι το ζήτημα της διαφοροποιημένης αντιμετώπισης, λόγω μιας αποφάσεως όπως η προσβαλλόμενη, μεταξύ των υπηκόων των Βασιλείων της Δανίας, των Κάτω Χωρών και της Σουηδίας και των υπηκόων των λοιπών κρατών μελών καθώς και το ζήτημα του αποτρεπτικού αποτελέσματος που έχει το εν λόγω μέτρο για την άσκηση, εκ μέρους των υπηκόων των τριών αυτών κρατών μελών, του δικαιώματός τους για ελεύθερη κυκλοφορία δεν αναπτύχθηκαν ποτέ προηγουμένως κατά τη διάρκεια της διαδικασίας.

56 Τα ζητήματα αυτά αποτελούν, σε σχέση με τον λόγο αναιρέσεως που αντλείται από την παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως και τη διάκριση λόγω φύλου, διαφορετικούς λόγους αναιρέσεως, οι οποίοι αφορούν την προσβαλλόμενη απόφαση από διαφορετική σκοπιά και θέτουν υπό αμφισβήτηση την εγκυρότητά της σε σχέση με άλλους κανόνες και αρχές.

57 Συνεπώς, ο λόγος αναιρέσεως που αφορά τη διάκριση λόγω ιθαγένειας και την παρεμπόδιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων πρέπει να κριθεί απαράδεκτος.

Επί του λόγου αναιρέσεως που αντλείται από το δικαίωμα για σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής

58 Σύμφωνα με τον D, η προστασία της ιδιωτικής ζωής, την οποία εγγυάται το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ, ισχύει για τις ομοφυλοφυλικές σχέσεις και, δεδομένου ότι επιβάλλει την αναγνώριση της υποστάσεως και των αποτελεσμάτων μιας νομίμως κτηθείσας οικογενειακής καταστάσεως, απαγορεύει επεμβάσεις όπως η διαβίβαση εσφαλμένων στοιχείων σε τρίτους.

59 Συναφώς, αρκεί η διαπίστωση ότι η άρνηση μιας κοινοτικής αρχής να χορηγήσει επίδομα στέγης σε υπάλληλό της δεν επηρεάζει την ιδιότητά του από πλευράς της οικογενειακής του κατάστασης και, εφόσον αφορά μόνον τις σχέσεις μεταξύ του υπαλλήλου και του εργοδότη του, ουδόλως οδηγεί σε διαβίβαση προσωπικών πληροφοριακών στοιχείων προς άτομα ξένα προς την κοινοτική διοίκηση.

60 Συνεπώς, η προσβαλλόμενη απόφαση δεν είναι, εν πάση περιπτώσει, ικανή να αποτελέσει επέμβαση στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή υπό την έννοια του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ.

61 Επομένως, ο λόγος αναιρέσεως που αντλείται από το δικαίωμα για σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής πρέπει να απορριφθεί.

62 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι οι αιτήσεις αναιρέσεως πρέπει να απορριφθούν στο σύνολό τους.

Επί των δικαστικών εξόδων

63 Κατά το άρθρο 122 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, όταν η αίτηση αναιρέσεως είναι αβάσιμη, το Δικαστήριο αποφαίνεται επί των δικαστικών εξόδων.

64 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, το οποίο εφαρμόζεται στη διαδικασία αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 118, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 4, το οποίο επίσης εφαρμόζεται στη διαδικασία αναιρέσεως, τα κράτη μέλη και τα όργανα που παρεμβαίνουν στη δίκη φέρουν τα δικαστικά τους έξοδα.

65 Επειδή το Συμβούλιο ζήτησε να καταδικαστεί ο D και το Βασίλειο της Σουηδίας στα δικαστικά έξοδα και αυτοί ηττήθηκαν, πρέπει να καταδικαστούν εις ολόκληρον στα δικαστικά έξοδα.

66 Το Βασίλειο της Δανίας και το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, που παρενέβησαν στη δίκη επί των αιτήσεων αναιρέσεως, φέρουν τα δικαστικά τους έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει τις αιτήσεις αναιρέσεως.

2) **Καταδικάζει εις ολόκληρον τον D και το Βασίλειο της Σουηδίας στα δικαστικά έξοδα.**

3) **Το Βασίλειο της Δανίας και το Βασίλειο των Κάτω Χωρών φέρουν τα δικαστικά τους έξοδα.**

Rodríguez Iglesias	Gulmann	La Pergola
Wathelet	Σκουρής	Edward
Puissochet	Jann	Sevón
Schintgen	Macken	Colneric
von Bahr	Cunha Rodrigues	Timmermans

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 31 Μαΐου 2001.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος

G. C. Rodríguez Iglesias